Netcongestie in Zwolle

Nieuw ACM prioriteringskader

April 2026

Het stroomnet is vol...

...en de spelregels voor aanvragen van capaciteit zijn veranderd.

Wat is er aan de hand?

Zwolle

- In december 2025 heeft de Autoriteit Consument & Markt (ACM) een nieuw prioriteringskader gepubliceerd. Dit is ingegaan per 1 januari 2026.
- In dit kader staat o.a.:
  - **Kleinverbruik** komt per 1 juli 2026 op dezelfde wachtlijst als grootverbruik;
  - Prioritering volgt op basis van **maatschappelijke impact**: congestieverzachters, veiligheid en basisbehoeften eerst;
  - Gemeenten kunnen capaciteit voor langere termijn plannen **eerder aanvragen**
- Nog niet alles is duidelijk. Er lopen nog veel gesprekken - met de ACM, de netbeheerders, ministeries KGG en VRO en de gemeenten - over de uitvoering.
- Het is nog niet duidelijk hoeveel ruimte er nog op het net beschikbaar is, maar er meer vraag dan capaciteit. Dit heeft gevolgen voor projecten en opgaven in Zwolle

ACM

Link naar ACM-bericht

Waarom de urgentie?

Zwolle

- Voor projecten met realisatie tot 2037 is het noodzakelijk dat gemeenten **in 2026 capaciteit en prioriteit aanvragen**.
- Vanaf 2027 is het in veel gevallen niet meer mogelijk om dit te herstellen. Wanneer er nog restruimte is na herverdeling onder geprioriteerde functies, wordt deze uitgegeven aan niet geprioriteerde functies op de huidige wachtrij
  → alles is dan vol.
- Het is verstandig om als gemeente een **volgorde te bepalen** in het indienen van de aanvragen, omdat er waarschijnlijk niet genoeg is voor alle aanvragen.
- Verwachting is dat er na acht jaar voldoende verzwaard is voor de rest, dit verschilt per locatie/onderstation.

Wat staat in het prioriteringskader?

Zwolle

- Het prioriteringskader van de ACM geeft aan hoe om te gaan met schaarste op het net
- Projecten worden gerangschikt naar maatschappelijk belang
- Drie categorieën hebben prioriteit:

1. **Congestieverzachters**: projecten die leiden tot ruimte op het net, zoals netbewust ingepaste batterijen
2. **Veiligheid**: projecten die nationale veiligheid waarborgen, zoals defensie, politie, ziekenhuis
3. **Basisbehoeften**: projecten die voorzien in maatschappelijke basisbehoeften, zoals onderwijs, openbaar vervoer, wonen en telecom

Huidig: tot 1 juli 2026

Zwolle

Er is (nu al) te weinig capaciteit.

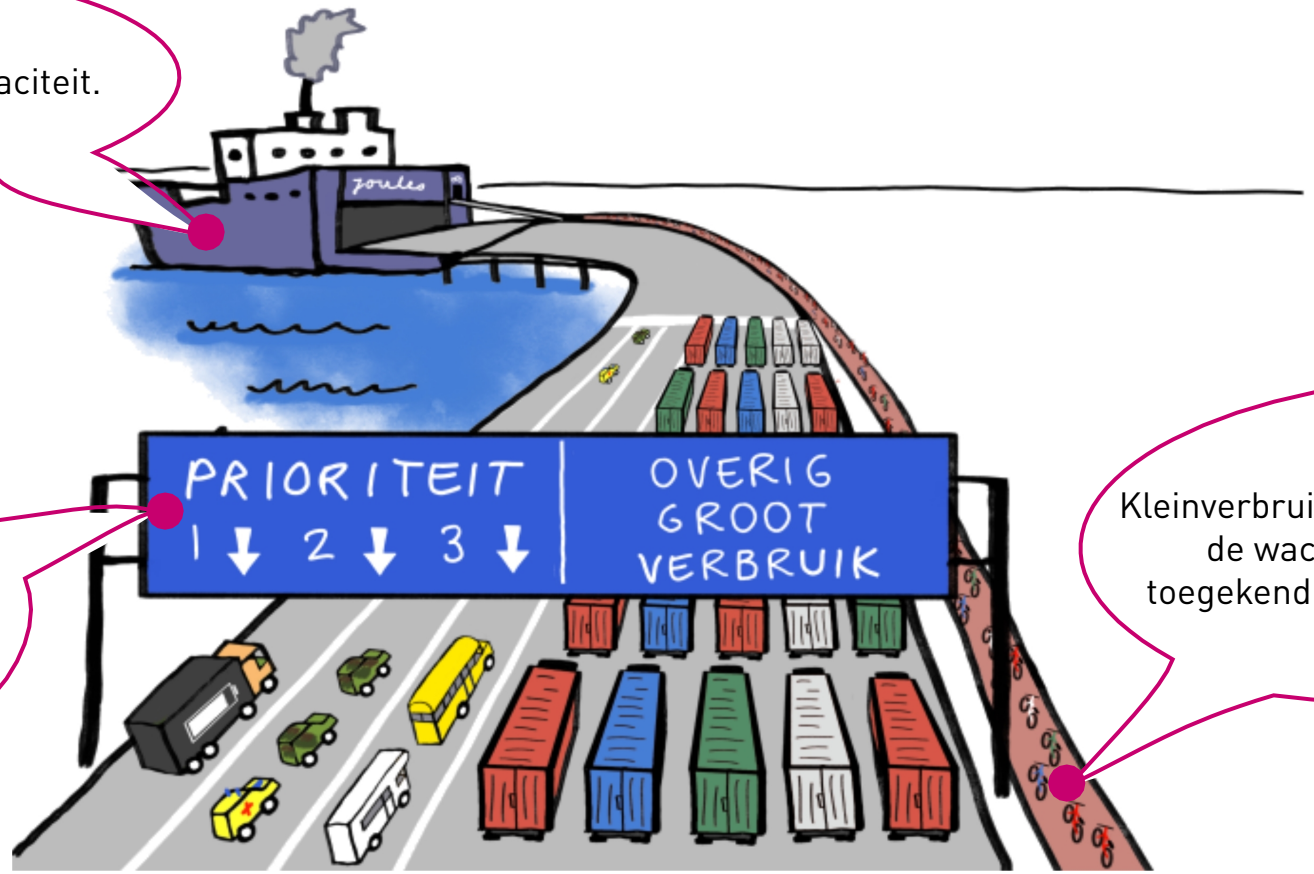

Grootverbruik boven 3x80A komt op wachtlijst, met prioriteit voor congestieverzachters, veiligheid en basisbehoeften.

Kleinverbruik tot 3x80A komt niet op de wachtlijst, maar wordt toegekend vanuit reserve Enexis.

Datum van aanvraag is leidend binnen dezelfde categorie

Overgangssituatie: 1 juli tot 31 december 2026

Zwolle

Reserve Enexis voor kleinverbruik wordt in fases vrijgegeven aan prioriteit 1, 2 en 3. Er is nog steeds te weinig capaciteit, mogelijk zelfs om te voldoen aan de geprioriteerde aanvragers.

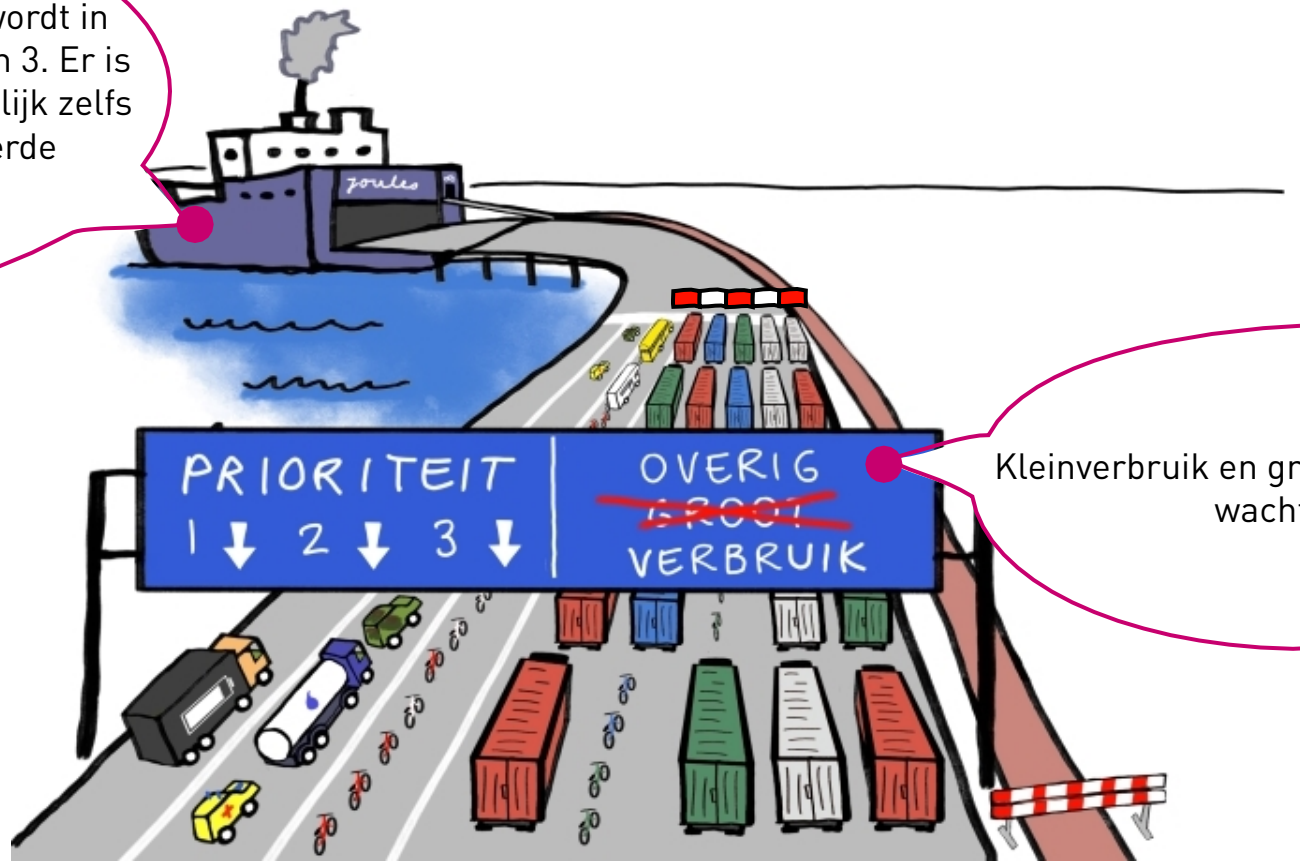

Kleinverbruik en grootverbruik op één wachtlijst.

Datum van aanvraag is leidend binnen dezelfde categorie

Overgangssituatie: 1 juli tot 31 december 2026

Zwolle

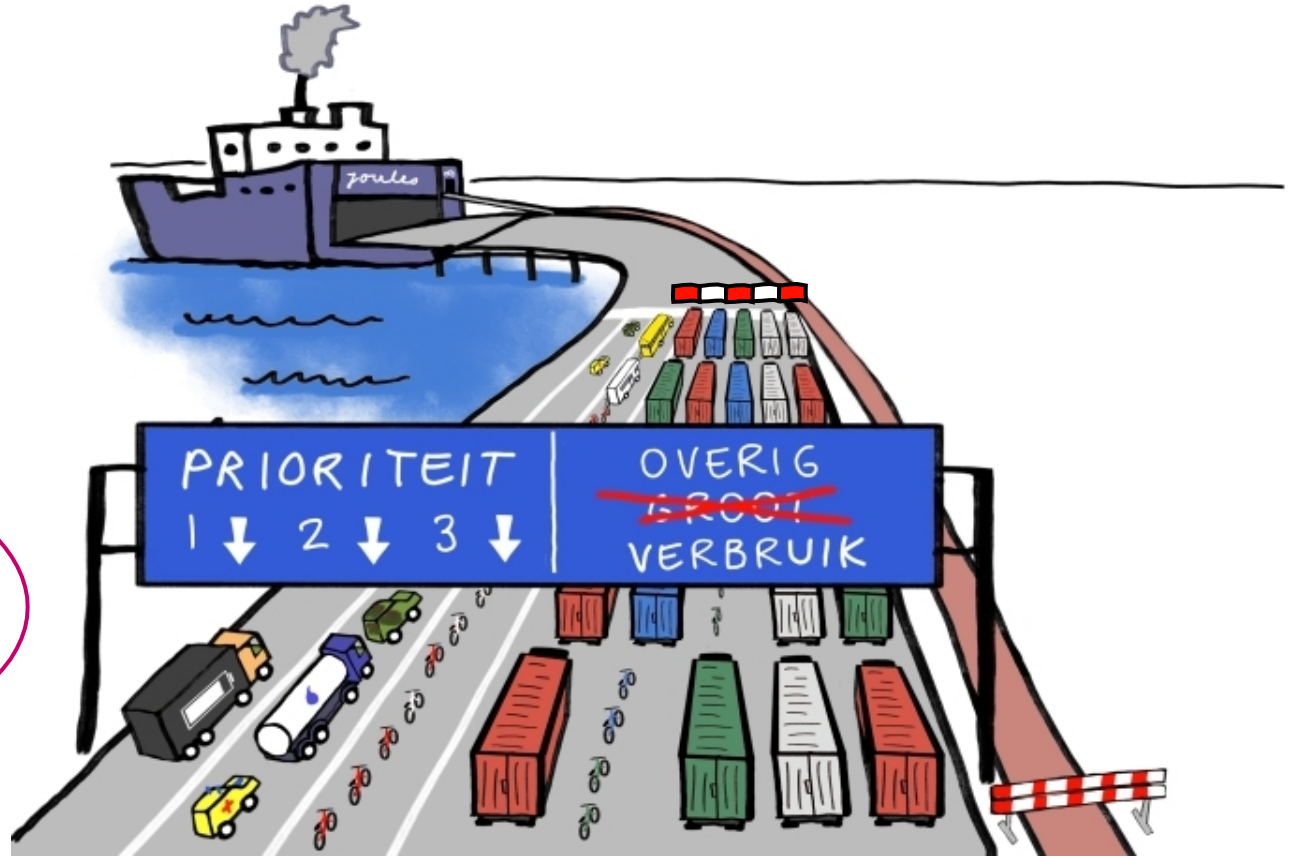

Vanaf 1 oktober: Gemeenten kunnen via route ‘eerder aanvragen’; projecten uit categorie 3 vroegtijdig aanmelden.

Datum van aanvraag is leidend binnen dezelfde categorie

Straks: vanaf 1 januari 2027

Zwolle

Als er nog capaciteit over is, komt ‘overig verbruik’ in aanmerking. Gezien de omvang van de vraag, zal het merendeel buiten de boot vallen. Er volgt een ‘aansluitstop’.

Datum van aanvraag is leidend binnen dezelfde categorie

Welke gevolgen heeft dit?

Zwolle

- Vertraging op woningbouw en verduurzaming en de huidige niet-geprioriteerde aanvragen komen nog lager op de wachtlijst.
- De verwachting (aldus VNG) is dat:
  1. Meer dan de helft van de **woningbouwprojecten vertragen** of niet doorgaan, omdat zij niet langer automatisch capaciteit krijgen, maar op de wachtlijst van de netbeheerder komen;
  2. **Verduurzamingsplannen**, zoals publieke laadvoorzieningen en de uitvoering van warmteprogramma's, dreigen **grote achterstanden** op te lopen;
  3. Mkb-bedrijven en exploitanten van bijvoorbeeld laadpalen belanden **achterin de wachtrij**, na de geprioriteerde projecten.

Twee werkwijzen om toe te lichten

- Aanvragen van maatschappelijke prioriteit in categorie 1, 2 of 3

- Procedure voor ‘Eerder aanvragen’ tussen 1 oktober en 31 december 2026

Aanvragen van prioriteit

Netbeheer Nederland

Zwolle

Staat u al op een wachtlijst?

NEE

U staat nog niet op een wachtlijst

U kunt alleen op een wachtlijst komen als u eerst een nieuwe aansluiting of een wijziging van uw aansluiting aanvraagt. Nadat u de offerte heeft getekend, komt u op de wachtlijst.

Offerte tekenen

JA

U staat op een wachtlijst

Staat u op de wachtlijst? Dan kunt u een aanvraag voor maatschappelijke prioriteit aanvragen bij uw netbeheerder.

Documenten aanleveren

Per klantcategorie heeft de Autoriteit Consument & Markt (ACM) vastgesteld welke documenten aangeleverd moeten worden om in aanmerking te komen voor prioriteit.

Toewijzen maatschappelijke prioriteit

Krijgt u maatschappelijke prioriteit? Dan komt u hoger op de wachtlijst. Uw nieuwe plaats wordt bepaald door de prioriteringscategorie waar u onder valt en de datum waarop u een complete aanvraag voor transportcapaciteit heeft gedaan. De datum waarop u maatschappelijke prioriteit aanvraagt, heeft geen invloed op uw nieuwe plek op de wachtlijst.

Maatschappelijke prioriteit aanvragen kan via uw netbeheerder

Klik op het logo van uw netbeheerder om naar de site te gaan.

ENEXIS NETBEHEER · STEDIN · Liander · coteq · westland infra netbeheer · TenneT · RENDO NETWERKEN

Meer weten over congestie en congestiemanagement?

Ga hier naar de website van Partners in Energie

Toelichting 3 categorieën

Netbeheer Nederland

Zwolle

1 Congestie-verzachters

Partijen in deze categorie zorgen voor vermindering van netcongestie. Ze zorgen, nadat ze zijn aangesloten, voor extra transportcapaciteit voor andere klanten of autonome groei op ons elektriciteitsnet.

2 Veiligheid

Dit zijn partijen die bijdragen aan de veiligheid in Nederland zoals de brandweer, acute gezondheidszorg, ambulance, politie, AIVD, rechtspraak, justitie en gevangenis, Rijkswaterstaat.

3 Basisbehoeften

Dit zijn partijen die voorzien in basisbehoeften zoals onderwijs, drinkwater, woonbehoefte en elektriciteit/ warmte/gasnetten.

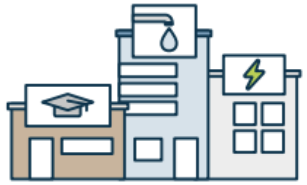

Criteria voor congestie-verzachters

- U bent bereid om op elk moment van de dag uw volledige vermogen flexibel te gebruiken (dat noemen we 100% afroepbaar)
- U beschikt over flexibel vermogen van minimaal 1 MW
- U bent netpositief

Contract voor congestiemanagement

Wanneer u voldoet aan de criteria voor een congestie-verzachter, sluit u een contract voor congestiemanagement af met uw netbeheerder. Afhankelijk van de situatie is dat een capaciteitsbeperkings-contract of een biedplicht-contract voor redispatch.

Meer weten over congestie en congestie-management?

Ga hier naar de website van Partners in Energie

Proces ‘eerder aanvragen’

Zwolle

- Gemeenten bevoegd (uitzonderingen worden onderzocht)
- Projecten tot maximaal 10 jaar vooruit
- Proces in 2 fasen:

1.
Aanvragen van transportcapaciteit
Doel: op de wachtlijst komen

2.
Aanvragen van prioritering
Doel: prioriteit krijgen

Nieuw proces voor aanvragen

Zwolle

1.
Aanmelden voor capaciteit

Benodigde info:

- Type bouw (hoog, laag, mix)
- Aantal en grootte aansluitingen (bijv. 100 woningen 3x25A)
- Grootte aansluitingen voor collectieve voorzieningen en onlosmakelijke verbonden activiteiten*
- Wijze van verwarmen
- Datum, per fase tot 10 jaar vooruit
- Locatie van het project

** loopt nog gesprek over*

2.
Prioriteit krijgen op de wachtlijst

Benodigd:

- Bestuurdersverklaring door of namens college van B&W
- Afschrift van <u>overeenkomst gemeente en ontwikkelaar/ initiatiefnemer</u> met afspraken over woningbouwplannen en evt. aanpassing omgevingsplan, OF
- Afschrift van het omgevingsplan dat verwijst naar woonbehoefte

** loopt nog gesprek over*

Netbewust bouwen belangrijk voor plek op wachtlijst?*
Noaberschap: hoe netbewuster we bouwen, hoe langer we kunnen bouwen

Wat moeten we doen?

Zwolle

Vanaf 1 januari 2026

- Ingang nieuwe prioriteringskader
- Grootverbruik kan prioriteit aanvragen
- **Actie: kleinverbruik vóór 1 juli 2026 aanvragen**
- **Actie: voorbereiden bewijslast voor aanvragen prioriteit**
- **Actie: versnellen uitgifte huisnummerbesluit**

Vanaf 1 juli 2026

- Klein- en grootverbruik op 1 wachtlijst
- Kleinverbruik kan nu ook prioriteit aanvragen
- **Actie: aanvragen prioriteit voor alle nieuwe projecten**

Vanaf 1 oktober 2026

'Eerder aanvragen' van capaciteit voor projecten op langere termijn (<10 jaar)
Actie: capaciteit aanvragen voor langere termijn-projecten woningbouw en scholen

1 januari 2027

- De resterende ruimte op het net wordt ook vergeven aan aanvragen op de wachtlijst zónder prioriteit.
- Duidelijkheid over wel of niet toegekende capaciteit per project.

Daarna: Aanvragen die géén prioriteit hebben aangevraagd, vallen waarschijnlijk buiten de boot!

Extra inhoud

categorie 1. ‘Congestieverzachters’	Congestieverzachter	
categorie 2. ‘Veiligheid’ (op alfabetische volgorde van (sub)functie	Elektriciteitsinfrastructuur	Elektriciteitsnetten
	Gezondheidszorg	Acute gezondheidszorg – Aanbieders van acute geestelijke gezondheidszorg
		Acute gezondheidszorg – Apotheken die in de avond nacht en op zondag farmaceutische zorg aanbieden
		Acute gezondheidszorg – Gemeentelijke gezondheidsdiensten
		Acute gezondheidszorg – Huisartsenzorg in huisartsenposten
		Acute gezondheidszorg – Medisch-specialistische acute zorg
		Acute gezondheidszorg – Regionale Ambulancevoorzieningen
		Acute gezondheidszorg – Traumacentra
		Acute gezondheidszorg – Uitbesteedde taken van Gemeentelijke gezondheidsdiensten
		Algemene ziekenhuizen
		Bloedvoorziening
	Ontwikkelaars en aanbieders van zeer sensitieve technologieën	
	Openbare drinkwatervoorziening	
	Telecommunicatie	C2000 en GMS
		NAFIN

categorie 2. ‘Veiligheid’ (op alfabetische volgorde van (sub)functie	Veiligheidsdiensten	AIVD
		Defensie / krijgsmacht
		Douane
		Europol
		Justitie en gevangeniswezen – DV&O
		Justitie en gevangeniswezen – Instellingen voor forensische zorg
		Justitie en gevangeniswezen – Justitiële jeugdinrichtingen
		Justitie en gevangeniswezen – Penitentiaire inrichtingen
		Justitie en gevangeniswezen – Rechtspraak
		MIVD
		NCTV
		Noodhulp – Ambulanceposten
		Noodhulp – Brandweer
		Noodhulp – Meldkamers
		Politie
		RIVM

categorie 2. ‘Veiligheid’ (op alfabetische volgorde van (sub)functie	Verkeersveiligheid luchtverkeer	LVNL
		Andere verleners van luchtverkeersdiensten of luchtvaartnavigatiediensten
		Eurocontrol
	Verkeersveiligheid spoorwegen	Hoofdspoorweg- infrastructuur
		Lokale spoorweg-infrastructuur
	Verkeersveiligheid waterwegen	Gemeentelijke scheepvaartwegen
		Provinciale scheepvaartwegen
		Rijksscheepvaartwegen
		Scheepvaartwegen in beheer bij een openbaar lichaam
		Waterschapsscheepvaartwegen
	Verkeersveiligheid wegen	Openbare wegen niet in beheer bij waterschap, provincie of Rijk
		Provinciale wegen
		Rijkswegen
		Waterschapswegen
	Waterbeheer	Derden belast met waterbeheer
		Gemeenten
		Rijkswaterstaat
		Waterschappen

categorie 3. ‘Basisbehoeften’ (op alfabetische volgorde van (sub)functie)	Afvalstoffenbeheer	Inzamelen van (grove) huishoudelijk afval
	Gasinfrastructuur	Gasnetten
		Gasopslagen nodig voor de borging van gasleveringszekerheid in Nederland
	Onderwijs	Middelbaar beroepsonderwijs
		Primair onderwijs
		Speciaal onderwijs
		Voortgezet onderwijs
	Openbaar vervoer (OV)	Nationaal OV per trein
		Regionaal OV per trein
		Regionaal OV anders dan per trein – algemeen
		Regionaal OV anders dan per trein – in de gemeente Amsterdam, Den Haag of Rotterdam
		Regionaal OV anders dan per trein – niet vallend onder de reikwijdte van de Wp2000 en het Bp2000
	Telecommunicatie	Aanbieder van een openbaar telecommunicatienetwerk
		Aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk
	Warmtevoorziening	Warmtelevering met vergunningplicht
		Warmtelevering zonder vergunningplicht
		Warmtelevering door een verhuurder, een vereniging van eigenaars of een daarmee vergelijkbare rechtsvorm
		Warmtenetbeheer
	Woonbehoefte	Algemeen
		Collectieve woonvormen

Overeenkomsten (art. 292 ACM code)

Zwolle

Voor het verlenen van prioriteit is het daarbij van groot belang dat het **redelijkerwijs aannemelijk** is dat het project zal starten. De ACM sluit daarom aan bij de (civiele) overeenkomst die wordt gesloten tussen de gemeente en de projectontwikkelaar/initiatiefnemers waarin concrete afspraken zijn vastgelegd over de te bouwen woonbehoefte, eventuele collectieve voorzieningen en kleinschalige onlosmakelijk verbonden activiteiten en, indien nodig, wijzigingen van het omgevingsplan.

Het type overeenkomst dat het startpunt is van een bouwproject verschilt per gemeente en is daarnaast afhankelijk van de vraag of de woonbehoefte wordt gerealiseerd op gemeentegrond of grond van een derde. Het is dus niet mogelijk om een limitatieve opsomming te maken van overeenkomsten die het hiervoor genoemde startpunt markeren. Er is grofweg onderscheid te maken tussen drie situaties waarin het vanuit de gemeente redelijkerwijs aannemelijk is dat het bouwproject start:

- Als de gemeente grondeigenaar is en de grond verkoopt, sluit de gemeente een **koopovereenkomst** met de ontwikkelaar. Daarin worden afspraken gemaakt over de te ontwikkelen woonbehoefte en de verkoop van de grond.
- Als de gemeente grondeigenaar is en de grond is belast met een erfpachtrecht, maakt de gemeente afspraken over het herzien van de erfpacht en de te ontwikkelen woonbehoefte en sluit een **intentieovereenkomst**.
- Als de gemeente geen eigenaar is van de grond, sluit de gemeente een **anterieure overeenkomst** met de ontwikkelaar op basis waarvan afspraken worden gemaakt over de te ontwikkelen woonbehoefte en de wijziging van het omgevingsplan.

Overeenkomsten (art. 293 en 294)

Zwolle

293. Voor de volledigheid wijst de ACM erop dat deze overeenkomstvormen in de praktijk andere namen (kunnen) hebben, terwijl zij hetzelfde beogen. Afspraken uit een koopovereenkomst kunnen bijvoorbeeld worden vastgelegd in een optieovereenkomst of tenderovereenkomst. Afspraken uit een intentieovereenkomst kunnen terugkomen in exclusiviteitsovereenkomst of een zogenoemde afsprakenbrief. Afspraken uit een anterieure overeenkomst kunnen terugkomen in een samenwerkingsovereenkomst. **Het is aan de gemeente om aannemelijk te maken dat het bouwproject start**. De naam of vorm van de overeenkomst is daarbij niet doorslaggevend. Het gaat erom dat het doel dat met de overeenkomst wordt nagestreefd overeenkomt met de drie hierboven genoemde situaties.

294.Indien de hiervoor genoemde overeenkomsten niet beschikbaar zijn voor een bouwproject voor woonbehoefte (algemeen woonbehoefte en collectieve woonvormen), valt de gemeente terug op het **omgevingsplan** als bewijsstuk voor woonbehoefte. In die situatie moet uit het omgevingsplan blijken dat op de specifieke locatie woonbehoefte is voorzien.